

cara OPou (*TbPu.*, 52). En els pocs llocs on se n'ha aclimatat la plantació se sent també encara aquesta forma, com en algunes zones valencianes, on, p. ex. a Oliva de Gandia, «les *albardisses*» o tanques les fan de xiprers, de canyes «o de *sédros*» (1962). Però el plural *cédrens* (analogic de *fréixens*) que usà Eiximenis ja suposa un singular *cedre*, i això escrivia també el mallorquí Gaspar Calaf, el 1502, entenent la Santa Creu: «En l'arbre de *cedre* tenint mos ulls ara, / intuint, Déu nostre, Jesús, ta figura, / ahont mort te mira, ofert sobre l'ara / ---» (JqMBover, *BiEscrBal.*, 135.1.1).

DERIV.: *Cedri. Cèdria. Cedrina*. Els balears *cedrat* i *cedrater* deuen ser, en canvi, derivats balears del ll. CÍTRUS, que sembla haver deixat descendència popular en altres parlars hispànics, veg. DCEC, s. v. *cidro* i *cetrino*.

CÈDULA, pres del ll. tardà *schedūla* 'full de paper, pàgina', diminutiu del ll. *scheda* id. □ 1.ª doc.: S. XIII, *CostTort*.

Modernament ha estat adoptat per les dues grans empreses lexicogràfiques —la de la S. F. de l'IEC i la de Mn. AMAlcover i l'AlcM— per denominar les fitxes o paperetes filològiques i lexicogràfiques; ús que fou seguit també per altres organismes dependents de l'IEC (cf. it. *scheda* usat també amb aquest valor); d'ací el derivat *cedulari* per al conjunt d'aqueixes cèdules, mot que mancava en el DOrt. i que Ed. Fontserè reclamava c. 1925 a Fabra, evidentment perquè el Servei Meteorològic també se'n servia. *Cedulada. Cedulam. Ceduler*.

Encara que caigué aviat en decadència en les regions septentrionals de la llengua, havia estat molt usat *ceda*, del primitiu ll. *scheda*, amb el sentit de «full de paper on s'assenten noms de persones o d'altres coses» (Ga. Girona, *Vocab.*, p. 148), que ja es documenta en tres textos valencians de mj. o fi del S. xv, des del *Tirant*: «e troba's en *ceda* ésser morts mil e 234 hòmens» (§ 144): avui segueix especialment viu no sols en el Maestrat, sinó també en fonts del Migjorn del País: a Callosa d'En Sarrià anomenaven *ceda* la llista de gent a qui es garantia medecines de franc i assistència gratuïta de metge pagant l'ajuntament, i «muchos labradores de buen pasar, en la política local votaban por A o por B, según se les incluyera --- en la *çada de pobres*» (Salvà, *Callosa* II, 94); «de *sants* --- nosatros ne tenim en *sèda* uns quants que tampòc voran a Déu en la Glòria, com són ---», MGadea, que especialment l'usa en el sentit de 'tirallonga de noms que hom enumera': «cumplit el nostre desitj de posar als tals gira-casaques en esta *sèda*, els cantarem ---», «com la present *sèda* o lletania siga més llarga que pareix ---» (*T. del Xè* I, 203; III, 61, 64; i encara III, 115, 134); *tindrè algú a cap de sèda* 'preterir-lo, no afavorir-lo' (ib. I, 91). Altrament *ceda* amb aquest sentit va usar-se també molt en textos aragonesos dels Ss. xv-xvi (veg. *DHiAcEsp.*).

CEFALEA, 'mal de cap', pres del ll. *cephalaea*, i

aquest del gr. *κεφαλαία* id., derivat de *κεφαλή* 'cap'. □ 1.ª doc.: 1695.

«Gran dolor de tot lo cap: *cephalaea*», diu llavors Lacav.

ALTRES DERIV.: *Cefàlic* [1695, Lacav.], gr. *κεφαλιχός* 'pertanyent al cap'. *Cefalat. Cefalisme. Cefalotàcies*, deriv. del nom savi d'una planta d'aquesta família: *cephalotus. Cefalodi*.

CPT.: *Cefalometria; cefalàlgia; cefalòpodes; cefalòdrax*.

«*Ceferi*, nom de persona», ha de ser *Zeferi* o *Zefiri* en català, puix que deriva de *zephyrus* 'zèfir'.

Cega, cegall, cegallós, cegallosa, cegar, cego, cegó, V. cec

CEGUDA, del ll. *cĕcūta* id.; *ceguda* ha estat reemplaçat generalment per la forma erudita *cicuta*, però la forma pròpiament catalana és aquella, que segueix viva en els nostres Alts Pirineus. □ 1.ª doc.: 1780, Palau (Colmeiro, *Enum.* II, 629); *ceguta*, 1569, Palmireno, d'Alcanys, ho dona com a català (i mall. *Texidor, Fl. Farm.*, 872). Recullen *ceguda* el DFa., i ja el nostre veterà botànic Antoni Palau, si bé aquest no aclareix inequívocament si és com a forma catalana o pirinenca en general. El fet és, de tota manera, que avui s'usa *ceguda*, no sols a la Vall d'Aran (on ja vaig recollir *següda* el 1924), sinó també, si bé en part alterat fonèticament com a *cebuda* o *sabuda*¹ a les altes valls des de la de la Valira fins a l'Éspera: *sebúdas* a Gavàs (al S. de Benasc); *Øebúda*, planta típica o abundant en el massís del Turbó (Cercuran); van mostrar-me *sabúdes* prop de la tora en els boscos de la Solana de Caldes de Boi (1968 i cap a Aiguèstortes, 1978), i damunt de Llessui (herba alta en la serra Torena-Montalto, 1959); damunt de Civís ha donat nom a un vessant de muntanya anomenat *La Cigudosa*. Per a variants i formes populars o mig-sàvies del mot en castellà, llengua d'oc i francès, veg. DCEC I, 790-1; FEW I, 668; fr. ant. *ceüe* Ss. XII-XIII, avui *ciguè*; Luixon *cegudo*, roerg. *cigudo*, etc.; ladí *θavúda* (Comelico, *ARom.* x, 180). El cultisme pur *cicuta* guanyà terreny molt aviat, gràcies a les narracions de la mort de Sòcrates, i és ja la forma que recull el DTo. 1660 com a catalana, i en castellà des de 1499 (però també allí s'havia dit *ceguda*, RFE VIII, 235; XI, 8); a l'Alt Aragó la conservació normal de les sordes intervocàliques permet interpretar com a formes de tipus hereditari Ansó *čikúta* (amb *tx-* basquitzant), RLiR XI, 44; i *ašikútas* que vaig veure a Panticosa (1966), amb una flor semblant a la del *serbillón* (cf. CERELLÓ).

DERIV.: *Cicutina. Cegudet*, poblet d'Andorra, prové del collectiu *cĕcūtĕtum*.

¹ ACCosta, *Flora de Cat.*, 339, com a nom de l'*Angelica silvestris*.

Ceguera, cegueros, ceguetat, V. cec